

gør det, er det i bedste fald en dårlig vane fra deres forgængeres tid, hvor der ikke fandtes nogen politologisk forskning og kun lidt historisk af relevans for deres emner.

Erik Rasmussen
Institut for Statskundskab

Bård Bredrup Knudsen (red.), *Den nye Europa-debatten. Partiene og Norges forhold til EF mot år 2000*, Oslo: J.W. Cappelen, 1989, 487 s.

Efter den traumatiske EF-afstemning i 1972 lå EF-spørgsmålet længe politisk dødt i Norge. Optaget af den sikkerhedspolitiske udvikling i nordområderne styrkede Norge i stedet sin atlantiske (amerikanske) orientering, indtil en ny opmærksomhed over for udviklingen i Vesteuropa begyndte at slå igennem i 1980'erne, ikke mindst motiveret af frygten for udenrigs- og sikkerhedspolitisk marginalisering. Fra midten af 1980'erne kom hertil udfordringen fra det indre marked og Norges behov for at tilpasse sig dette.

Bård Bredrup Knudsen, der i indledningen præsenterer sig som en »glødende europeer« (s. 13), har selv været meget aktiv i denne og tidligere norske Europa-debatter. Hans bog rummer dels hans egne analyser af norsk Europa-politik, dels en række fremstillinger af partiers og ungdomsorganisationers EF-politik skrevet af forfattere med tilknytning til disse. Alle partier i Stortinget er repræsenteret sammen med Arbeiderpartiets og Høyres ungdomsorganisationer og Europeisk Ungdom. Partsindlæggene er naturligvis af vekslende kvalitet, men holder gennemgående et godt analytisk niveau. Som kilde til overordnede holdninger i norsk EF-politik er bogen derfor ganske fortrinlig.

Som antydnet lægger Bård Bredrup Knudsen ikke skjul på sine europæiske sympatier og dermed også på sin kritiske holdning til den hidtidige Europa-politik. Norge står efter hans opfattelse nu over for et valg mellem stigende marginalisering i europæisk og international politik på den ene side og en aktiv deltagelse i EF-samarbejdet med de omkostninger i form af mindsket formel selvbestemmelse, den medfører, på den anden. Den politiske udvikling i Norge hænger nu som tidligere sammen med den europæiske, men med en reel risiko for at blive hægtet af denne. Men samtidig ser han også tegn på ændringer i de norske Europa-holdninger i form af en mere generel europæisk identifikation, en udbredt positiv holdning til EPS, en accept af nødvendigheden af tilpasning til EF's indre marked og (mindre udtalt) en enighed om nødvendigheden af et øget vesteuropæisk samarbejde på sikkerhedspolitikens område. Han ser også udviklingsstræk i opinionen, der kunne tyde på, at »det norske folk er kommet inn i slutfasen av en lang, men nødvendig modningsproces« (s. 480). Hans antagelse om norsk EF-medlemskab, når den interne politiske proces er kommet langt nok (s. 457), forekommer på denne baggrund plausibel nok, men tidsperspektivet er usikkert. Bredrup Knudsens forudsigelse af, at valgkampen i eftersommeren

gør det, er det i bedste fald en dårlig vane fra deres forgængeres tid, hvor der ikke fandtes nogen politologisk forskning og kun lidt historisk af relevans for deres emner.

Erik Rasmussen
Institut for Statskundskab

Bård Bredrup Knudsen (red.), *Den nye Europa-debatten. Partiene og Norges forhold til EF mot år 2000*, Oslo: J.W. Cappelen, 1989, 487 s.

Efter den traumatiske EF-afstemning i 1972 lå EF-spørgsmålet længe politisk dødt i Norge. Optaget af den sikkerhedspolitiske udvikling i nordområderne styrkede Norge i stedet sin atlantiske (amerikanske) orientering, indtil en ny opmærksomhed over for udviklingen i Vesteuropa begyndte at slå igennem i 1980'erne, ikke mindst motiveret af frygten for udenrigs- og sikkerhedspolitisk marginalisering. Fra midten af 1980'erne kom her til udfordringen fra det indre marked og Norges behov for at tilpasse sig dette.

Bård Bredrup Knudsen, der i indledningen præsenterer sig som en »glødende europeer« (s. 13), har selv været meget aktiv i denne og tidligere norske Europa-debatter. Hans bog rummer dels hans egne analyser af norsk Europa-politik, dels en række fremstillinger af partiers og ungdomsorganisationers EF-politik skrevet af forfattere med tilknytning til disse. Alle partier i Stortinget er repræsenteret sammen med Arbeiderpartiets og Høyres ungdomsorganisationer og Europeisk Ungdom. Partsindlæggene er naturligvis af vekslende kvalitet, men holder gennemgående et godt analytisk niveau. Som kilde til overordnede holdninger i norsk EF-politik er bogen derfor ganske fortrinlig.

Som antydnet lægger Bård Bredrup Knudsen ikke skjul på sine europæiske sympatier og dermed også på sin kritiske holdning til den hidtidige Europa-politik. Norge står efter hans opfattelse nu over for et valg mellem stigende marginalisering i europæisk og international politik på den ene side og en aktiv deltagelse i EF-samarbejdet med de omkostninger i form af mindsket formel selvbestemmelse, den medfører, på den anden. Den politiske udvikling i Norge hænger nu som tidligere sammen med den europæiske, men med en reel risiko for at blive hægtet af denne. Men samtidig ser han også tegn på ændringer i de norske Europa-holdninger i form af en mere generel europæisk identifikation, en udbredt positiv holdning til EPS, en accept af nødvendigheden af tilpasning til EF's indre marked og (mindre udtalt) en enighed om nødvendigheden af et øget vesteuropæisk samarbejde på sikkerhedspolitikens område. Han ser også udviklingsstræk i opinionen, der kunne tyde på, at »det norske folk er kommet inn i slutfasen av en lang, men nødvendig modningsproces« (s. 480). Hans antagelse om norsk EF-medlemskab, når den interne politiske proces er kommet langt nok (s. 457), forekommer på denne baggrund plausibel nok, men tidsperspektivet er usikkert. Bredrup Knudsens forudsigelse af, at valgkampen i eftersommeren

1989 ville komme til at stå i EF-spørgsmålets tegn, slog ikke til, og hans forventninger til partiet Høyre kan meget vel blive gjort til skamme af den politiske nødvendighed i den kommende borgerlige koalitionsregering med Senterpartiet og Kristeligt Folkeparti, som aftegner sig i skrivende stund (2. okt.).

Bredrup Knudsens bidrag omfatter blandt andet en nyttig empirisk gennemgang af den nye Europa-debat i Norge, der dog næsten udelukkende holder sig på Stortings-niveau. Mere interessant er dog hans forsøg på at betragte norsk Europa-politik under en historisk-kulturel synsvinkel. Med udgangspunkt i Østeruds analyse af norsk nationalisme forfægtes det synspunkt, at nationalismen har været den drivende kraft bag modstanden mod EF-medlemskab og i det hele taget norsk udenrigspolitik i efterkrigstiden, et forhold, der efter Bredrup Knudsens opfattelse først og fremmest hænger sammen med Norges status som en ny og perifer nation; den kan således ses som et udslag af manglende national »modenhed«. Bredrup Knudsen afviser ikke, at også næringspolitiske interesser spillede en rolle for udfaldet af folkeafstemningen i 1972; derimod afviser han den fortolkning, som har været populær på den norske venstrefløj, nemlig at det var det ressourcetsvage folk, der rejste sig og besejrede den normalt ressourcestærke elite. Dette er en tese, som især Gleditsch og Hellevik har forfægtet med udgangspunkt i Galtung's center-periferi teori og med anvendelse af hans social positions-index. Bredrup Knudsen vender sig mod denne tolkning af Galtung, blandt andet ved lidt spidst at påpege, at man i så fald måtte tildele EF-modstanderne de egenskaber, som denne udstyrer sine periferi-personer med, dvs. manglende udenrigspolitisk viden og interesse, rigid, moralistisk tænkemåde og forsinket reception af nye ideer i forhold til eliten. Bredrup Knudsen mener givetvis, at EF-modstanden har en meget stor rem af denne hud, men han foretrækker at fastholde sin hovedhypotese, at det var nationale holdninger, og ikke social periferi, der i 1972 gjorde udfaldet. Hans argumentation er dog ikke ganske klar, fordi han knytter sin nationalisme-teori til Norges periferi-status i forhold til Europa, og fordi han kæder sine forventninger om en afsvækkelse af norsk nationalisme sammen med forventningen om øget »modenhed« i den norske befolkning. Hans forsøg på at sætte politisk-kulturelle variabler i centrum af analysen på norsk udenrigspolitik er interessant, men forholdet mellem disse og socio-økonomiske, demografiske og andre politiske variabler bliver ikke ganske afklaret.

Nikolaj Petersen
Institut for Statskundskab

John D. Lees, Richard A. Maidment and Michael Tappin, *American Politics Today*, 1987, Revised Edition, Manchester: Manchester University Press, 1988, 184 s., £ 4,95.

Det forekommer meg at så længe rettfærdighet er til, bør anmeldelser av lærebøker ta særlig hensyn til forfatteren(e)s hensikt: *Hvem* boken er skrevet for, og med